

Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma

Gynaikes, Mulieres: Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma (FCT-21-16887)	
La dona a la Roma antiga	
La Política	
Autoria: Manel García Sánchez	
	
<p>Camafeu de Lívia i August (Viena, Kunsthistorisches Museum IX A 95, posterior any 14)</p>	
Font	Traducció
<p><i>(Quid feminae cum contione? Si patrius mos seruetur, nihil)</i> (Valeri Màxim, <i>Fets i dites memorables</i> 3, 8, 6).</p>	<p>Què tenen en comú les dones amb la política? Res, si es vol conservar l'antiga tradició</p>
<p>La relació de la dona romana amb la política es remunta a l'època de la fundació de Roma i de la monarquia. El fet que el rei Lavini entregués la mà de la seva filla Lavínia a l'estranger Enees, que l'etrusc Lucumó arribés a ser rei de Roma, amb el nom de Tarquini, gràcies a la ajuda de la seva dona Tanaquil i els seus poders endevinatoris (<i>prodigiorum mulier</i>) (Tit Livi, <i>Els orígens de Roma</i> 1, 34), per no parlar que fou també aquesta mateixa dona la que ajudà a pujar al tron al rei Servi Tul·li, ha fet pensar a més d'un, inspirat per Bachofen, Engels o alguns corrents feministes, en la hipòtesi d'un poder matriarcal als inicis de la història de Roma, un poder arrabassat més tard pels homes, que instauraren el patriarcat. Però la veritat és que aquesta hipòtesi matriarcal és simplement això: una hipòtesi sense confirmació històrica.</p> <p>Tot i que les dones no podien participar a la política, és obvi que moltes dones de les famílies dirigents romanes van jugar un rol importantíssim en la vida política, en especial fent política a través de la influència que poguessin tenir sobre els seus marits. Pensem en Lívia, la dona de l'emperador August, Agripina, l'esposa de l'emperador Claudi i mare de Neró, o Júlia Domna, la muller de Septimi Sever i mare de Caracal·la, per citar tres exemples il·lustres. Fins i tot al <i>De</i></p>	

Mujeres, Dones, Emakumeak, Mulleres de Grecia y Roma

lingua latina de Varró (7, 66) trobem un terme per a referir-se a les activistes polítiques: *axitiosae*, és a dir, faccioses.

Hi ha altres històries que ens recorden a dones actuant políticament, com quan l'any 42 a. C. Hortènsia, la filla del cèlebre orador Hortensi, representà les matrones romanes que van ser gravades amb un impost per finançar les campanyes militars i pronuncià un discurs davant dels triunvirs que va admirar a tothom al reivindicar els drets de les dones: *Per què haurien de pagar impostos les dones si estan excloses de les magistratures, dels càrrecs públics, del comandament i de la res publica?* (Apià, *Història romana* 4, 32-33). Hi ha qui ha arribat a dir d'ella que fou la primera advocada. Finalment, dels milers de dones riques que hi havia a Roma en aquella època tan sols quatre-centes van ser gravades amb aquesta taxa per superar el seu patrimoni els cent mil denaris. Malgrat tot, arrel de l'afer Hortènsia es va promulgar un edicte del pretor sobre la prohibició de que les dones poguessin *postulare pro aliis* (Ulpià, *Digest* 50, 17, 2), és a dir, que poguessin defensar a un tercer davant dels tribunals.

D'altra banda, però, si les dones no tenien reconegut el dret de participar activament a la política, sí feien en canvi campanya electoral amb els seus marits, com podem llegir en els grafitos de Pompeia. Les dones recomenaven els seus candidats sobre els murs de la ciutat, tot i que elles no podien votar-los. Alguns dels grafitos de Pompeia són eloqüents al respecte:

Ninfodot, amb la seva esposa Capràsia, et demanen votar a Marc Cerrí Vàtia per a l'edilitat (CIL IV, 27).

Capràsia amb Nimfi –els seus veïns també– et demanen votar Aulus Vetti Firmus per a l'edilitat; ell és digne per al càrrec (CIL IV, 171).

Amandi, amb la seva esposa, et demanen votar Gneus Helvi Sabí per a edil; ell és digne per al càrrec (CIL IV, 913).

Estàtia i Petrònia et demanen votar per Marc Caselius i Luci Alfuci per a edils. Pot la nostra colònia tenir ciutadans de tal mena (CIL IV, 3678).

Apulèia i Narcís, amb el seu veí Musti, et demanen votar a Pupi per al'edilitat (CIL IV, 3527).

De vegades, les dones també podien fer política com a *patronae ciuitatis*, és a dir, dones riques que segurament havien practicat l'evergetisme a la seva ciutat i impulsaven la carrera política de més d'un candidat.